

ДОВІДКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНИЙ АПАРАТ. ЕЛЕКТРОННІ КРАЄЗНАВЧІ РЕСУРСИ

Досвід багатьох бібліотек показує, що **успіх краєзнавчої роботи залежить не лише від добре укомплектованого краєзнавчого фонду, а й від добре організованого довідково-бібліографічного апарату**, на основі якого будується вся робота по задоволенню запитів читачів, виконанню довідок краєзнавчого характеру, інформаційному забезпеченню тем, пов'язаних з історико-культурними, природничо-науковими, промислово-економічними аспектами життя краю.

Бібліотеки для цього ведуть **краєзнавчі картотеки «Наш рідний край» та інші, фонд виконаних довідок краєзнавчого характеру**. Формуючи їх, бібліотекар враховує такі фактори, як: читацький попит на певні теми, наявність у фонді бібліотеки книг на певну тематику, повнота відображення теми в інших джерелах, присутніх у фонді, характер публікації (розгорнуті аналітичні статті, новизна фактів, багатий ілюстративний матеріал тощо); фототеку – колекцію фото, що ілюструють минуле та сучасне життя краю; фонд довідкових видань та бібліографічних посібників краєзнавчого змісту.

Систематична краєзнавча картотека відображає виявлені за різними джерелами матеріали про край незалежно від того, чи є вони у фондах певної бібліотеки. Специфіка картотеки полягає в тому, що від звичайних систематичних каталогів і картотек вона відрізняється характером відображуваних у ній матеріалів. Тут знаходяться записи книг, аналітичні записи із збірок та періодичних видань краєзнавчого змісту, проте, переважну частину записів в ньому складають аналітичні. Тут висвітлюють документи в галузевому, авторському, персональному, предметному, топографічному, хронологічному і мовному аспектах.

Краєзнавчі картотеки по суті є «своєрідними унікальними ретроспективними бібліографічними покажчиками». Жодна інша картотека чи каталог за межами регіону не вміщує повнішої інформації про краєзнавчі документи. Саме ці картотеки є надійною основою для ведення всебічної краєзнавчої діяльності, надають можливість здійснювати багатоаспектний пошук документів про даний регіон.

Сьогодні діяльність бібліотек як центрів краєзнавчої інформації на місцях набуває нового імпульсу. Якісно нові підходи виникають до організації краєзнавчої бази: вона має бути універсальною за змістом, об'єднувати всі типи і види видань, зберігатися довічно.

Інформаційні краєзнавчі ресурси являють собою певний комплекс і включають:

- джерела, які, безпосередньо за своїм змістом, пов'язані з краєм, незалежно від місця видання;
- усі документи, що вийшли на території краю, незалежно від змісту;
- інформаційні ресурси, пов'язані з діяльністю визначних людей краю.

Характер запитів користувачів дедалі змінюється, читачі бажають працювати з фактографічною, аналітичною інформацією, тобто готовою до використання, такою, що вже піддалась професійній обробці. Такі вимоги стосуються і краєзнавчої інформації.

Назрілою проблемою є збільшення інформаційного потенціалу бібліотек шляхом створення банків даних з питань краєзнавства, в яких представлені не тільки відомості з виданих, але й з неопублікованих джерел, службової документації, фактографічні, статистичні дані тощо. В умовах комп'ютеризації бібліотеки, перш за все, прагнуть перевести в електронну форму краєзнавчу картотеку, яка становить основу подібного банку даних.

У науковій бібліотеці ХНТУСГ традиційна краєзнавча картотека «Харків» (хронологічне охоплення з 1981 – 2010 роки) відображає книги в цілому, окремі роз-

діли, статті з книг, публікації в періодичних виданнях, присвячені Харківщині за розділами:

- Харків – місто на Лівобережжі;
- Історія міста;
- Харків індустріальний;
- Місто студентів, місто науки;
- Історія ХНТУСГ;
- Яким буде місто;
- Письменники та поети;
- Мистецтво. Спорт;
- Бібліотеки Харкова;
- Музеї;
- Міста Харківської області.

У картотечі застосовується зворотно-хронологічний принцип розташування записів матеріалів, що дає змогу, перш за все, ознайомити користувачів з новими краєзнавчими документами.

Для ефективного та швидкого обслуговування користувачів за цією тематикою у 2010 році створено **базу даних «Харків»**, яка включає бібліографічний опис книг, статей з часописів, з газет тощо. Глибина ретроспективи з 1998 року. Електронна база «Краєзнавство» містить понад 2000 записів поточного аналітичного розпису.

Важливою підмогою в обслуговуванні користувачів є **база даних «Праці співробітників ХНТУСГ»**, що доповнює краєзнавчу діяльність та інформацію за всіма її напрямками. БД створена в 1998 році і відображає бібліографічний опис друкованих праць співробітників ХНТУСГ. Глибина ретроспективи з 1930 року, зараз містить понад 13000 аналітичних записів з різних джерел. З її допомогою підготовлені та надруковані чотири покажчика серії «Біо-бібліографія вчених ХНТУСГ». Ці видання відображають наукову й освітянську діяльність вчених університету: Заїка П. М., Мазоренко Д. І., Тіщенко Л. М., Скобло Т. С.